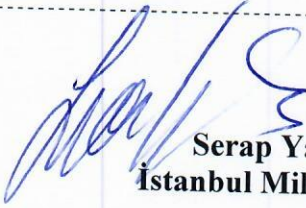

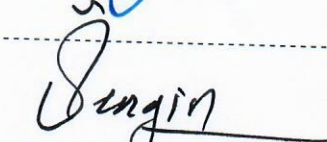
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Hayvanları Koruma Kanunu ile Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederiz.

Serap Yaşar
İstanbul Milletvekili

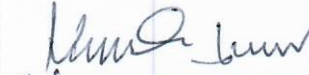

Mustafa YEL
Tekirdağ Milletvekili

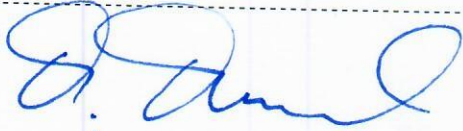

Rumeysa Kadar
İstanbul Milletvekili

ÖZLEM ZENGİN
TOKAT MİLLETVEKİLİ

Gülide İskenderoğlu
Çanakkale Milletvekili

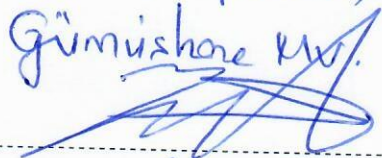

Zeynep Yıldız
Ankara Milletvekili

Numan KURTULMUŞ
İstanbul Milletvekili

Ali Dodegil
İstanbul Milletvekili

İsmail TAMER
Kayseri M.

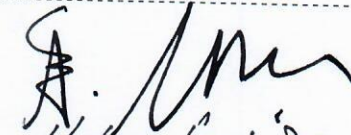
Ramazan Can
Kırıkkale M.

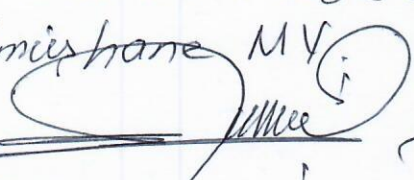
Cihan Pektaş
Gümüşhane M.

Metin Bulut
Samsun M.

Ahmet Harun CAMCI

Halis DALINCI
İstanbul M.

Emrullah İŞLER
Ankara M.

Hacı Osman AKGÜL
Gümüşhane M.

Ahmet Berat Çonkar
İstanbul milletvekili

Sabri ÖZTEPEK
Giresun M.

Ahmet Demircan
Samsun M.

F. ALPAY ÖZALAN
İzmir

İffet Polat
İstanbul MV

Ahmet Mücahit Arıncı
İstanbul Mr.

M. Sait KIRAZOĞLU
Gaziantep Milletvekili

R. Savaş Katırcıoğlu
Kocaeli Mr.

Mehmet Ali Özkan
Manisa Mill.

Ahmet Özdemir
İzmir Mr.

Tamer Yıldız
Kayseri Mr.

İbrahim YURDUMUSLU
Ağrı Mr.

Zafer Sırakaya
İstanbul Mr.

Harun Karacan
Eskişehir Milletvekili

Ahmet Yıldız
Denizli Milletvekili

Zeynep EÜLÜKMAZ

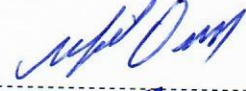
Mersin M.V.

Sahin TIN
Denizli M.V.

Refik ÖZEL

Bursa M.V.

Atilla İdincı
Bursa M.V.

Zaferan Akbulut Acar

Zaferan Akbulut

Ceyda Çetin Erenler

Kütahya Milletvekili

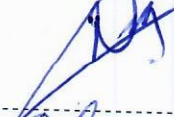
Zafer İSİK
Bursa Milletvekili

Ahmet ÇAĞIR

Ahmet ÇAĞIR
Malatya M.V.

RECEP ÖZEL
ISPARTA Milletvekili

ŞİRİN ÜNAL
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

G. Selva Çam
Lütfiye Selva ÇAM
ANKARA M.V.

Mustafa Demir
İSTANBUL MİLLETVEKİLİ

Hacı Ahmet ÖZDEMİR
Konya MV

[Signature]

Mustafa CANBEY
Balıkesir MV.

[Signature]

İsmet Yılmaz
Sivas MV.

[Signature]

Tilay Kaynarca
İstanbul MV.

[Signature]

JAMIL AYRIM
İstanbul MV

[Signature]

Tahir Akyürek
Konya M.V.

[Signature]

Mehmet ELİK
Kastamonu MV.

[Signature]

Mehmet Erdem
Gariante MV.

[Signature]

Serkan BAYRAM
157 MV

[Signature]

Mehmet DURMUŞ
Osmaniye MV.

[Signature]

Nezhat Sazınoğlu
İst. MV

[Signature]

Ruza Kavakçı Kan
İstanbul Milletvekili
Ruza

HAKAN KAHTALI
MALATYA

Ahmet

Ahmet Gakır
Malatya

Ahmet

Zülfü DEMİRBAĞ
Elazığ

Zülfü

Osman Arkin BAK
Rize MV

Osman

Kemal Çelik
Antalya MV.

Kemal

Ahmet SORGUN
KONYA MV.

Ahmet

İbrahim AYDIN
Antalya MV.

İbrahim

Çiğdem Kocacı
Tekirdağ MV.

Çiğdem

Emine Zeybek
Kocaeli MV.

Emine

Cemil Yaman
Kocaeli MV

Cemil

Fatma Aksal
Edirne MV.

Fatma

Mehmet Çiğdem Gökoğuz

İsparta MV
Mehmet

Ahmet Salih DAK
KİSİS MV.

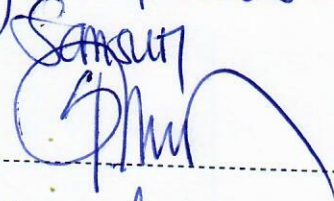
Selim GÜLTEKİN
Niğde MV.

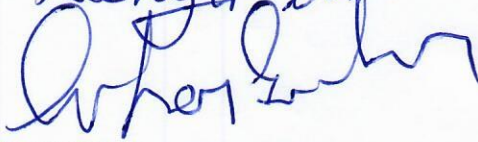
Send Tediyeldiz
Ordu MV

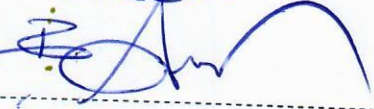
Çiğdem Konaçlıoğlu
Samsun

Orhan Erdem
Konya MV.

Bahar Ayvazoğlu
Trabzon

Anife Polat Düzgün
Ankara Milletvekili

Abdullah GÜLER
İstanbul MV.

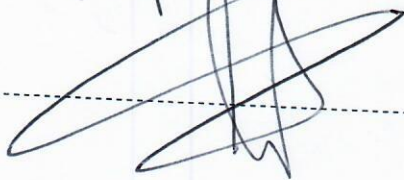
Süleyman Keçecioğlu
Erzincan MV

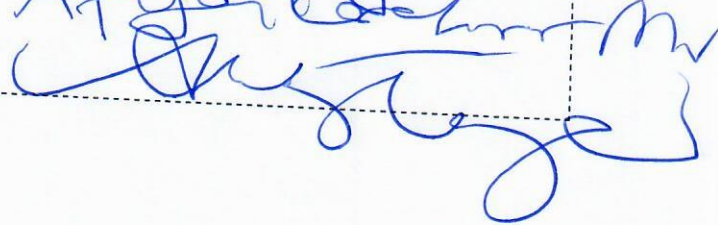
Selman ÖZBOYACI
KONYA MV.

Nazım Maniş
Sivas MV.

Ali Ölcüoğlu
Afyonkarahisar MV

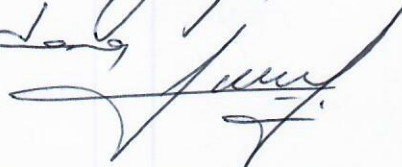
Ali Cumhur TAŞKIN
ME R SIN MV

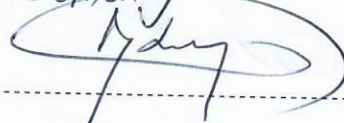
Fayli Berjibek
Bine'a MV.

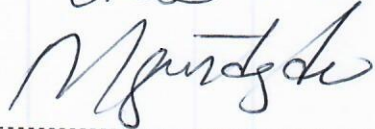
Pamer Japlı
Adang

İsmail KAYA
Osmanlıye MV.

Metin Gandoğdu
OROU MV.

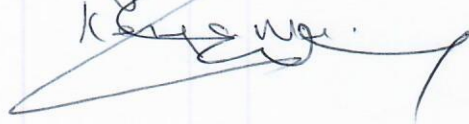
Belgin UYGUR

Balıkoğlu MV

Özley Sarıer

K. Sarıer

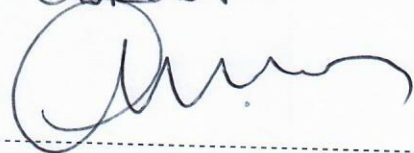

M. Yavuz DEMİR

Emine Sere Aydın
Sere Aydın

Misiref Perin Tuba
BURGUT

İsmail Bilen

Manisa MV

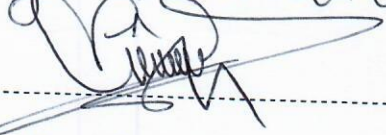
Orhan YEGİN

Antara MV.

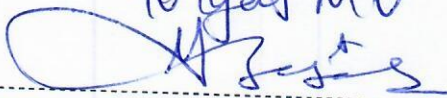
Hacı Bayram Türkoğlu
Hatay Milletvekili

Hüseyin Sanverdi
Hatay Milletvekili

Yusuf Başer
Yozgat MV

Emen
Nevşehir Ceylan
Ankara MV

Abdulhak Arvas

Van

Ahmet TAN

Kütahya MV

Ceyhan Demirel

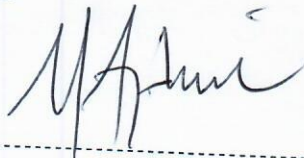
Mardin

Nilsün Ök

Denizli MV

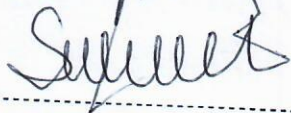
Pezire Mutlu Ağacı

Balıkesir

Semra EKİNCİ

Sivas pmu

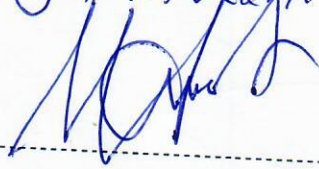
Burhan GAKIR

Erzincan MV.

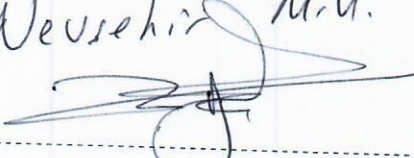

Mustopa Levent Karahıncıoğlu

Anayasa, M.veletli

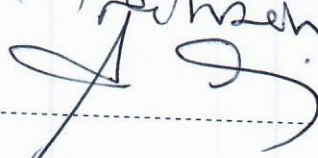
İbrahim Aydemir
Gözümlü M.V.
H. Süleymanlı

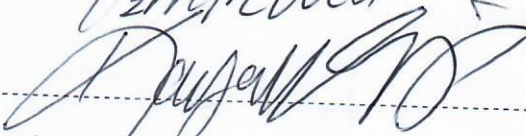
Yücel MENEKŞE
Neusehir M.V.

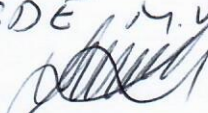
Hasan GİLEZ
Amasya M.V.
H. C. Oğuz

Atay LISU
Antalya M.V.
Ata Uzun

Özlem YAĞCI
Bilecik M.V.
Selim Yağcı

Adnan ÖZMEN
Treichsen M.V.

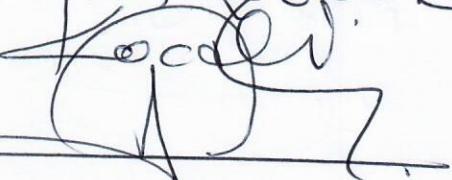
Yasar Kirkpinar
İzmir M.V.

Yavuz ERGÜN
Niğde M.V.

Melina YAVUZ
Ayda M.V.

FATİH ŞAHİN
Fatihalin
Ankara M.V.

YAVUZ SUBAŞI
Balıkesir M.V.

Piyda SEKER
Kocaeli

İsmet Hema
İstanbul nr.

İsmet Hema

GENEL GEREKÇE

Mazisi, hayvanlar için vakfiyeler oluşturmak, kuş evleri, hastaneler ve barınaklar inşa etmek, kırsala yiyecek bırakmak gibi iyi örneklerle dolu olan milletimiz, günümüzde de hayvanların korunması bakımından önemli mesafeler kat etmiş ve gelişmiş diğer ülkelerde olduğu gibi hayvanların korunmasına yönelik müstakil bir kanun kabul ederek bu alana verdiği önemi göstermiştir. 24/6/2004 tarihinde kabul edilen 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, bu alanda çok önemli bir fonksiyon icra etmiş olsa da onyediyıllık uygulama sonucunda ortaya çıkan yeni durumlar ve anlayışlar kapsamında, Kanunun gözden geçirilmesi ve güncel koşullara uyarlanması amacıyla çalışma yapılması gerekmiştir.

Teknolojik gelişmelerle birlikte hızla değişen dünyamızda, küresel ısınma, iklim değişiklikleri, çevre kirliliği, zorunlu göçler ve nüfus hareketlilikleri gibi olgular, devletleri ve bireysel olarak insanları etkilerken, birlikte yaşadığımız hayvanlara da doğrudan tesir etmektedir. Özellikle, şehirlerin büyümesi ve ulaşım imkanlarının gelişmesi, insanlarla hayvanların yaşam alanlarının kesişme noktalarını artırmakta, buna bağlı olarak genel sağlığın korunması amacıyla hayvanların rehabilitasyonu önemli bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine toplumsal yaşam standartlarında ve demografik yapıdaki değişimler, insanların ev veya evcil hayvanlarla olan ilişkilerini ve ortak yaşam alanlarını paylaşma koşullarını yeniden düzenleme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Toplumsal yaşamın vazgeçilmez paydaşı olarak hayvanların karşılaştığı zorlukların tespit edilmesi ve hayvanların korunması için geliştirilebilecek çözüm önerilerinin tartışılması amacıyla 20/2/2019 tarihinde kurulan Hayvanların Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Meclis Araştırması Komisyonu, toplumsal taleplere duyarlılık ve geniş katılımcılık ilkeleri temelinde kapsamlı çalışmalar yapmış, konunun paydaşları olan yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, veterinerler, üniversiteler ve hukukçularla toplantılar düzenlemiş ve hazırlanan rapor, 16/1/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmüştür. Bu önemli raporun çıktıları, Kanun teklif çalışmasına ışık tutmuş ve yol göstermiştir.

Belirtmek gerekir ki, hayvanların korunması sürecinde, yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri ile buralarda yapılacak rehabilitasyon işlemlerinin önemi ön plana çıkmaktadır. Diğer taraftan, bozulan ekolojik dengeye bağlı olarak sokak hayvanı popülasyonunun kontrolsüz artışını regüle etmek için insancıl, bilimsel ve işlevsel yeni çözümler geliştirmek zorunlu hale gelmektedir.

Bu kapsamda, mevcut Kanunda yer alan mekanizmaların geliştirilmesi ve yeni yöntemler ihdas edilmesi amacıyla, yerel yönetimlerin yanısıra merkezi yönetim ile sivil toplum kuruluşlarını sürece dahil eden güçlü bir kurumsal yapı oluşturulmaktadır. Böylece, özellikle toplumsal yaşamla iç içe olan hayvanların, korunmasına ve refahına yönelik olarak yürütülen barındırılma ve rehabilitasyon süreçlerinin etkin denetimi sağlanmaktadır.

Yerel yönetimlerin, hayvanların korunması amacıyla yürüteceği hizmetler bakımından tahsisli bir bütçeye sahip olmasının önemi dikkate alınarak bu yönde düzenlemeler yapılmakta ve Kanundaki mekanizmalara işlerlik kazandırılmaktadır. Bununla birlikte, hayvanların bakımevlerine alınmasına ilişkin usul ve esaslar somutlaştırılarak rehabilitasyon süreçleri ve kuralları netleştirilmektedir.

Kedi ve köpeklerin, ev hayvanı satış yerlerinde hayvan sağlığı ve etolojileri bakımından uygun koşullarda bulundurulmadıkları gözlemlenmektedir. Bu sebeple ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmaktadır. Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpeklere ilişkin katalog ve benzeri görsel bilgiler bulunacak; ilgililerin seçtikleri kedi ve köpekler Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen üretim yerlerinden teslim alınabilecektir.

Ayrıca, kara ve su sirkleri ile yunus parklarının açılması ve işletilmesi yasaklanmaktadır. Mevcut işletmelerin ise uhdesinde bulunan hayvanların doğal yaşam süresine bağlı olarak tasfiyesi öngörülmektedir.

Öte yandan, hayvanlar için doğal yaşam parklarının oluşturulmasına ilişkin düzenleme yapılarak, hayvanların daha iyi şartlarda barındırılmalarına imkan sağlanmaktadır.

Hayvanların korunması amacıyla, işlevsel mekanizmalar geliştirme ve etkili idari tedbirler planlamanın yanı sıra hayvanlara yönelik haksız eylemlere karşı caydırıcı yaptırımlar belirlemenin de önemli olduğunda şüphe bulunmamaktadır. Bu bağlamda, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından yayımlanan “Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi” ile hayvan haklarının korunmasına yönelik düzenlenmiş diğer uluslararası belgelerde, hayvanların yaşama ve kötü muameleye maruz kalmama gibi temel haklara sahip oldukları vurgulanmaktadır. İnsanlık, ahlaki ve vicdani açıdan, hayvanın bir mal veya eşya olarak kabul edildiği anlayıştan, bir can olarak değerlendirildiği perspektife evrilmiş ve tüm hayvanların yaşamlarının güvence altına alınması yolunda önemli mesafeler katetmiştir.

Uluslararası sözleşmeler ve evrensel hukuk ilkelerinin devletlere yüklediği pozitif yükümlülüklerin gereği olarak ve hayvan hakları konusunda gerekli ve caydırıcı niteliğe sahip kanuni düzenlemeler yapma ihtiyacı göz önünde bulundurularak, mevcut Kanunda hayvanlara karşı işlenen ve onlara zarar veren fiilleri gerçekleştiren kişiler hakkında idarî para cezası uygulanması hüküm altına alınmıştır. Ancak, aradan geçen süre içinde bu yaptırımların yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Ayrıca, son dönemde basın ve yayın organlarında, hayvanlara yönelik öldürme, işkence veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ile dövüştürme fiillerine ilişkin yapılan haberlerde artış görülmüş ve bu olaylara karşı gerek vatandaşlarımız gerekse sivil toplum örgütleri tarafından yoğun bir tepki gösterilmiştir. Toplum vicdanını yaralayan bu ve benzeri olayların yaygınlaşması, daha etkin tedbir alma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda öldürme, işkence veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ile dövüştürme fiillerinin idari yaptırım kapsamından çıkarılarak adli yaptırıma bağlanması öngörülmektedir. Böylelikle, hayvanlara karşı işlenen bu ve benzeri fiiller kabahat kapsamından çıkarılarak suç kapsamına alınmaktadır.

Hayvanları Koruma Kanununun onyediy yıllık uygulamasında bugüne kadar karşılaşılan sorunların çözümlenmesi, bir can ve dost olarak kabul ettiğimiz hayvanların daha etkin bir şekilde korunması amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun tanımları düzenleyen 3 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hayvanların “süs” olarak değerlendirilmesi etik görülmediğinden maddenin birinci fıkrasının (1) ve (j) bentlerinde yer alan “süs” ibareleri madde metninden çıkarılmaktadır.

Fıkranın (i) bendinde yer alan ev hayvanı tanımına gerçek kişiler yanında tüzel kişilerin sahipliğinde bulunan hayvanlar da dahil edilmek suretiyle kapsam genişletilmektedir. Fıkranın (k) bendinde yer alan hayvan bakımevi tanımında, bakımevlerinin hayvan sağlığı yönünden asgari standartların sağlanması maksadıyla Tarım ve Orman Bakanlığından izin alınarak kurulması yönünde değişiklik yapılmaktadır. Fıkraya eklenen (p) bendiyle “rehabilitasyon” tanımlanmakta ve bunun kapsamı, sahihsiz hayvanlar bakımından yerel yönetimlerce yapılacak tedavi, parazit mücadelesi, aşılama, kısırlaştırma ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretleme işlemleri olarak belirlenmektedir.

MADDE 2- Maddeyle, Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Sokakta başıboş bulunan sahihsiz hayvanların çoğunluğunun, daha önce sahiplenilen ve sonra sokağa terk edilen hayvanlardan oluştuğu bilinmektedir. Kanunun mevcut halinde, sahipli hayvanlar yavrulatacak istendiğinde sadece yavruların kayıt altına alınması yükümlülüğü düzenlenmekte iken, Teklifte bu kapsam genişletilmek suretiyle yavrulama şartı aranmaksızın, sahipli kedi ve köpeklerin tamamının dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına alınması zorunluluğu getirilmektedir. Böylece sahihsiz hayvan popülasyonunun kontrolsüz artışının önlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, yerel yönetimlerin, hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurma hususundaki yükümlülükleri açıkça düzenlenmekte ve yerel yönetimlerin ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurabilmelerine imkan sağlanmaktadır.

MADDE 3- Maddeyle, Kanunun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, hayvanların sahiplenilmesi, bakımı ve korunmasına ilişkin olarak uygulamada ortaya çıkan birtakım sorunlar giderilmekte ve Teklifin diğer hükümleri de dikkate alınarak mükerrer hükümler madde metninden çıkarılmaktadır.

Ticari amaç güdülmeksizin bakılan ev hayvanlarının, sahiplerinin borcu sebebiyle haczedilemeyeceğine ilişkin hüküm, uygulamada, haczedilemeyecek hayvanların “ev ve bahçe içerisinde bakılan” hayvanlar olduğu şeklinde anlaşılmaktadır. Bu tür sorunlar da dikkate alınarak fıkradaki “bilhassa ev ve bahçe içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmakta ve böylece ticari amaç güdülmeksizin bakılan ev hayvanının, bulunduğu yere bakılmaksızın sahibinin borcundan dolayı haczedilemeyeceği açıkça hükme bağlanmaktadır.

MADDE 4- Maddeyle, Kanunun 10 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) satışa arz edilen kedi ve köpeklerin buldukları ortamın hayvan sağlığı ve etolojisi bakımından uygun olmaması sebebiyle, ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) kedi ve köpek bulundurulması yasaklanmaktadır. Böylelikle, Teklifte öngörülen düzenleme uyarınca, ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpeklere ilişkin katalog ve benzeri görsel bilgiler bulunacak; ilgililerin bunlardan seçtikleri kedi ve köpekler Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilen üretim yerlerinden teslim alınabilecektir. Ayrıca maddenin dördüncü fıkrasında yapılan ibare değişikliğiyle sadece anne ve yavruların korunmasına yönelik öngörülen tedbirler tüm hayvanları kapsayacak şekilde genişletilmektedir.

MADDE 5- Maddeyle, Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. “Hayvanların kesin olarak öldüğü anlaşılmadan vücutlarına müdahalelerde bulunmak” fıkranın (e) bendinde yasaklanmıştır. Teklifte, tedavi maksatlı olan müdahalelere izin verilmekte ve böylelikle veteriner hekimlik uygulamalarına engel olunmaması amaçlanmaktadır.

Fıkranın (l) bendinde yapılan değişlikle, tehlike arz eden hayvanları belirleme yetkisi Bakanlığa verilmekte ve bu hayvanları üretmek, sahiplendirmek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak şeklindeki yasaklar korunmakta ve bu yasalara sahiplenmek, barındırmak ve beslemek de ilave edilmektedir. Maddenin (j) bendinde yer alan hayvanlara işkence yapmak fiili ile (a) bendinde yer alan acımasız ve zalimce muamelede bulunmak fiilleri, nitelikleri ve ağırlıkları dikkate alınarak belirtilen bentlerden çıkarılmak suretiyle (m) bendinde müstakil olarak düzenlenmektedir. Mevcut halde kabahat olarak yaptırıma tabi tutulan bu fiiller ile hayvanlarla cinsel ilişkide bulunmak fiili, Teklifte suç kapsamına alınarak Kanuna eklenmesi öngörülen 28/A maddesinde adli yaptırıma tabi tutulmaktadır. Sahipsiz hayvanların çoğunluğunu sahipleri tarafından terk edilen hayvanlar oluşturmaktadır. Kanunun 5 inci maddesinin yedinci fıkrasında yer alan terk fiili, sınırlı bir alanı düzenlediğinden Teklifte yürürlükten kaldırılmakta ve 14 üncü maddeye eklenen (n) bendiyle hayvan sahiplerinin sorumlulukları genişletilerek her türlü terk fiili yasak kapsamına alınmaktadır.

MADDE 6- Maddeyle, Kanunun 15 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, il hayvanları koruma kurulu üyelerinin kaynak ve kapsamı genişletilmekte ve kurulun sekreteryasını yürütme görevi doğa koruma ve milli parklar il şube müdürlüğüne verilmektedir. Maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklikle, kurulun en geç üç ayda bir Başkanın çağırısı ile toplanması hüküm altına alınmaktadır. Böylelikle kurulun hayvanları koruma konusunda daha etkin bir şekilde görev yapabilmesi hedeflenmektedir.

MADDE 7 - Maddeyle, Kanunun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına eklenen bentle; il hayvanları koruma kurulunun görevleri arasına ilave bir görev eklenmektedir. Böylelikle, ilde faaliyet ve görevlerin eşgüdüm içerisinde yapılmasının temin edilmesi amaçlanmaktadır. Birinci fıkranın (e) bendinde yapılan değişiklikle, ilde kurulacak hayvan bakımevleri ve hayvan hastanelerini denetlemek de kurulların görevleri arasına eklenmektedir.

MADDE 8- Maddeyle, Kanunun 19 uncu maddesi değiştirilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, fıkrada yer alan "ev ve süs" ibaresi çıkarılmak suretiyle herhangi bir sınırlama olmaksızın hayvan barınaklarında bulunan tüm hayvanlar için maddede öngörülen faaliyetleri yürüten yerel yönetimler ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar için teşvik veya mali destek sağlanması öngörülmektedir.

Maddeye eklenen ikinci fıkrayla, birinci fıkrada kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce Bakanlığa veya yerel yönetimlere aynı veya nakdi bağış yapılabilmesine imkan sağlanmaktadır.

MADDE 9- Maddeyle, Kanunun 22 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, kamu kurum ve kuruluşlarına, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımlarına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilme imkanı sağlanmaktadır.

MADDE 10- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hayvanların daha iyi korunmasını temin etmek, hayvanlara karşı yapılan ihlallerle daha etkin mücadele etmek ve caydırıcılığı sağlamak amacıyla maddede düzenlenen idarî para cezaları önemli ölçüde artırılmaktadır. Bununla birlikte, ev hayvanı satış yerlerinde (pet-shop) kedi ve köpek bulundurmak, hayvanları acı, ızdırap ya da zarar göreceğ şekilde, film ve benzeri işlerde kullanmak gibi bazı fiiller kabahat olarak düzenlenerek ilk kez idari yaptırıma tabi tutulmakta, ev hayvanını terk etmek, dijital kimliklendirme yükümlülüğüne aykırı davranmak gibi kabahat fiillerinin de kapsamı genişletilmektedir.

Ayrıca, kabahatin konusu olan ve Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülen diğer hayvanların, işlenen fiilin

olumsuz sonuçlarından etkilenmemeleri amacıyla koruma altına alınmaları öngörülmektedir. Bu hayvanların bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından, hayvan bakımevlerine götürülmesine ilişkin yükümlülük de ayrıca düzenlenmektedir.

Öte yandan, 28 inci maddede kabahat olarak düzenlenen bazı fiiller, Teklifte ihdas edilen 28/A maddesi kapsamına alınmak suretiyle suç olarak kabul edilmektedir.

MADDE 11- Maddeyle, Kanunun 28 inci maddesinden sonra gelmek üzere “Suçlar” başlıklı 28/A maddesi ihdas edilmektedir. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan suç ve cezada kanunilik (belirlilik ve öngörülebirlilik), ölçülülük ve orantılılık ilkeleri ile cezanın caydırıcılığı dikkate alınarak, hayvanlara karşı gerçekleştirilen bazı fiiller “kabahat” kapsamında çıkarılıp “suç” olarak düzenlenmektedir. Bu kapsamda, nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldürmek, bir hayvan neslini yok etmek, Kanunun 12 nci maddesi kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı öldürmek, hayvanla cinsel ilişkide bulunmak, ev hayvanı veya evcil hayvana işkence etmek veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak, folklorik amaca yönelik, şiddet içermeyen ve ilgili izinler alınan geleneksel gösteriler dışında hayvanları dövüşürmek fiilleri, suç haline getirilmektedir.

Belirtmek gerekir ki, suçun konusunu oluşturan ev hayvanı ve evcil hayvan tespit edilirken Kanunun 3 üncü maddesindeki tanımlar esas alınacaktır. Buna göre; öldürme, işkence, acımasız ve zalimce muamelede bulunma suçları bakımından “ev hayvanı”, gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, işyerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvan şeklinde; “evcil hayvan” ise insan tarafından kültüre alınmış ve eğitilmiş hayvanlar şeklinde anlaşılmalıdır. Örneğin, yabani hayvan olmakla birlikte, ev, işyeri veya arazide özel ilgi ve refakat amacıyla veya ilgili mevzuatı uyarınca verilen izinle muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen papağan, geyik ve yaban keçisi gibihayvanlar “ev hayvanı” olarak suçun konusu olabilecektir. Bunun gibi kedi veya köpek, sahipsiz bile olsa, insan tarafından kültüre alınmış bir tür olarak “evcil hayvan” sıfatıyla suçun konusu olabilecektir.

Maddenin altıncı fıkrasında düzenlenen özel içtima hükmü ile maddede belirtilen suçların, birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi halinde verilecek cezanın yarı oranında artırılması hüküm altına alınmaktadır.

Maddenin yedincifıkrasına göre, maddede belirtilen suçların, fıkroda sayılan ve hayvanların korunması ve gözetimi noktasında daha hassas olmaları beklenen kişilerce işlenmesi durumunda, verilecek ceza yarı oranında artırılabilecektir.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde soruşturma yapılması, Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlanmakta ve bu başvuru muhakeme şartı olarak kabul edilmektedir. Ancak, suçüstü halinde soruşturma genel hükümlere göre yapılacaktır. Ayrıca öldürme, cinsel ilişkide bulunma, işkence etme veya acımasız ve zalimce muamelede bulunma ve dövüşürme suçlarının başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde, Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerinin yanı sıra hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılabilceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca, maddede belirtilen suçların konusu olan ve Kanunun 24 üncü maddesi uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Tarım ve Orman Bakanlığınca uygun görülen diğer hayvanların, işlenen fiilin olumsuz sonuçlarından etkilenmemeleri amacıyla koruma altına alınmaları öngörülmektedir. Bu hayvanların, bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevlerine götürülmesine ilişkin yükümlülük de ayrıca düzenlenmektedir.

MADDE 12- Maddeyle, Kanuna belediyelerin sorumluluklarını düzenleyen ek 1 inci madde eklenmektedir.

Ek 1 inci maddenin birinci fıkrasıyla, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu

yirmibeş bini aşan belediyelere, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurma zorunluluğu getirilmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, ilgili belediyelerin birinci fıkrada belirtilen hayvanları hayvan bakımevine götürmekle, hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyelerin ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürmekle yükümlü oldukları düzenlenmektedir. Rehabilite edilen hayvanlar ise Bakanlıkça oluşturulan veri tabanına kaydedilecektir. Ayrıca, rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, öncelikle alındıkları ortama bırakılmalarının esas olduğu vurgulanmakta ve bu görevin, hayvanları bakımevine getiren belediyeye ait olduğu açıkça hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında ise, rehabilitate edilmemiş sahipsiz köpeklerin, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedileceği, geçici ünitelerde kısırlaştırma yapıldıktan sonra, köpeklerin alındıkları ortama bırakılacakları ancak bunun öncesinde sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirlerin alınacağı ve Bakanlığın bu kapsamdaki kısırlaştırma faaliyetlerine her türlü yardımda bulunacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 13- Maddeyle, Kanuna ek 2 nci madde ilave edilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaklanmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, mevcut işletmeler bakımından herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidilemeyeceği, üretim yapılamayacağı ve Bakanlığın izni olmadan işletme hakkının devredilemeyeceği hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, madde kapsamında belirtilen hükümlere aykırı davranışlar için idari yaptırım hükmü getirilmektedir.

MADDE 14- Maddeyle, Kanuna geçici 3 üncü madde eklenmektedir. Kanunun 14 üncü maddesinde Teklifte yapılması öngörülen düzenlemeyle tehlike arz eden hayvanlar Bakanlıkça belirlenecektir. Geçici 3 üncü maddeyle, bu belirleme yapıncaya kadar boşluk oluşmaması amacıyla geçiş düzenlemesi yapılmaktadır. Düzenlemeye göre, dört köpek türü veya bunların melezleri, tehlike arz eden türler olarak kabul edilmekte ve bu hayvanlarla ilgili yasaklar ile idari yaptırımlar belirlenmektedir.

Bununla birlikte, belirlenen köpek türlerinin kontrol altına alınabilmesi ve söz konusu hayvanların sahiplerinin mağdur edilmemesi amacıyla bu madde yürürlüğe girinceye kadar bu hayvanları sahiplenmiş olanlara hayvanlarını kısırlaştırmaları ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlığa başvurarak veri tabanına kayıt ettirmeleri için altı aylık bir süre verilmektedir. Bu süre içinde hayvanlarını, kısırlaştırma ve veri tabanına kayıt ettirenler hakkında maddenin birinci fıkrasında ve 28 inci maddenin birinci fıkrasının (j) bendinde belirtilen yaptırımlar uygulanmayacaktır. Kısırlaştırma işlemi için, maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğurması veyavruların ise dört aylık olması beklenmektedir. Ayrıca, veri tabanına kaydettirilmiş olan bu hayvanların sahiplerine ölümü halinde kaydın terkinini için Bakanlığa bilgi verme yükümlülüğü getirilmektedir.

Düzenlemeye göre, tehlike arz eden hayvanlar kısırlaştırılıp kayıt altına alınsalar dahi, kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmatsız olarak dolaştırılmayacak, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamayacak ve bu yasaklara uymayanlar hakkında idari yaptırım uygulanacaktır. Yasaklara aykırılığın tekrarı halinde ise idari para cezası ile birlikte hayvanlara el konulacak ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülecektir.

Tehlike arz eden hayvan sahiplerine, sahiplik durumunu sona erdirmek istemeleri halinde hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilme imkanı sağlanmakta ve yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevlerine, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorunluluğu getirilmektedir. Bu kişilerin hayvanlarını sokağa terk etmeleri fiili ise yasaklanarak idari yaptırıma tabi tutulmaktadır.

Ayrıca, bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmeliklerin Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulmasına ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

MADDE 15- Maddeyle, Kanuna geçici 4 üncü madde eklenmektedir. Maddenin birinci fıkrasıyla, ilgili belediyelere Teklifle Kanuna eklenmesi öngörülen ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurma yükümlülükleri açısından geçiş hükmü düzenlenmektedir. Buna göre büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler bakımından 31/12/2023, diğer belediyeler bakımından ise 31/12/2025 tarihine kadar söz konusu hayvan bakımevleri kurulacaktır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, hayvan bakımevi kurma yükümlülüğü bulunan belediyelerin bu yükümlülüklerini zamanında ve etkili bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlamak amacıyla, bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayıracakları, büyükşehir belediyelerinde bu oranın binde üç olarak uygulanacağı ve ayrılan bu kaynağın başka bir amaçla kullanılmayacağı hükme bağlanmaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrasıyla, kedi ve köpek sahiplerine, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırma zorunluluğu getirilmektedir.

MADDE 16- Maddeyle, bazı bakanlıkların değişen isimleri dikkate alınarak gerekli uyum düzenlemeleri yapılmakta, ayrıca hayvanların “süs” olarak değerlendirilmesi etik olmadığından, Kanun metninde yer alan “ve süs” ibareleri ilgili maddelerin metinlerinden çıkarılmaktadır.

Ayrıca, Teklifle ihdas edilen “Suçlar” başlıklı 28/A maddesi dikkate alınarak, maddeyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 17- Yürürlük maddesidir.

MADDE 18- Yürütme maddesidir.

HAYVANLARI KORUMA KANUNU İLE TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) ve (k) bentleri aşağıdaki şekilde, (o) bendinde yer alan “Çevre” ibaresi “Tarım” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya aşağıdaki (p) bendi eklenmiş ve (j) bendinde yer alan “ve süs” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

“ı) Ev hayvanı: Gerçek veya tüzel kişiler tarafından özellikle evde, işyerlerinde ya da arazisinde özel ilgi ve refakat amacıyla muhafaza edilen, bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,”

“k) Hayvan bakımevi: Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan ve hayvanların rehabilite edileceği bir tesisi,”

“p) Rehabilitasyon: Sahipsiz hayvanların tedavi ve parazit mücadelesinin yapılmasını, aşılmasını, kısırlaştırılmasını ve dijital kimliklendirme yöntemleriyle işaretleme,”

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi ve (k) bendinin ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve (k) bendine aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“j) Yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması için hayvan bakımevleri kurarak onların bakımlarını ve tedavilerini sağlar ve eğitim çalışmaları yapar. Ayrıca yerel yönetimler, ilgili karar organının uygun görmesi halinde hayvan hastanesi kurar.”

“Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldıkları yükümlüdürler.”

“Dijital kimliklendirme yöntemlerine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak” ibaresi, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “ve süs” ibareleri ile beşinci fıkrasında yer alan “bilhassa ev ve bahçesi içerisinde” ibaresi madde metninden çıkarılmış, dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları, hayvan bakımı ve korunması konularında verilecek eğitim ile ilgili usul ve esaslar ile sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş, ikinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde, dördüncü fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, annenin ve yavrularının” ibaresi “Ev hayvanlarının üretimini ve ticaretini yapanlar, hayvanların” şeklinde, yedinci fıkrasında yer alan “Bakanlığın görüşü alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

“Ev hayvanı satış yerlerinde kedi ve köpek bulundurulamaz, ancak buralarda Bakanlıkça izin verilen ev hayvanı üretim yerlerindeki kedi ve köpeklerin satışı yapılabilir.”

MADDE 5- 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “acımasız ve zalimce işlem yapmak,” ibaresi ve (c) ve (d) bentlerinde yer alan “ve süs” ibareleri ile (j) bendinde yer alan “, işkence yapmak” ibaresi madde metninden çıkarılmış, (e) bendine “vücutlarına” ibaresinden sonra gelmek üzere “tedavi maksatlı olmayan” ibaresi eklenmiş, (l) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“l) Bakanlıkça belirlenen tehlike arz eden hayvanları üretmek, sahiplenmek, sahiplendirmek, barındırmak, beslemek, takas etmek, sergilemek, hediye etmek ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapmak.”

“m) Hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak.

n) Ev hayvanını terk etmek.”

MADDE 6- 5199 sayılı Kanununun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiş, fıkranın mevcut (ı) bendinde yer alan “takdiri ile” ibaresi “tarafından” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “il çevre ve orman” ibaresi “doğa koruma ve milli parklar il şube” şeklinde, fıkranın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“b) Doğa Koruma ve Milli Parklar İl Şube Müdürü,

c) Tarım ve Orman İl Müdürü,”

“d) Çevre ve Şehircilik İl Müdürü,”

“l) İl baro temsilcisi veya ildeki barolardan birer temsilci,”

“Kurul en geç üç ayda bir başkanın çağrısı üzerine toplanır.”

“Gerektiğinde olağanüstü toplantılar yapılabilir.”

MADDE 7- 5199 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendine “geliştirmek” ibaresinden sonra gelmek üzere “, denetlemek” ibaresi ve fıkraya (g) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş, diğer bent buna göre (ı) bendi olarak teselsül ettirilmiştir.

“h) Kanunda belirtilen faaliyet ve görevleri yerel yönetimler ve tarım ve orman il müdürlükleri ile eşgüdüm sağlayarak yaptırmak,”

MADDE 8- 5199 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Ev ve süs hayvanlarının” ibaresi “Hayvanların” şeklinde değiştirilmiş, fıkraya “kurum ve kuruluşlara” ibaresinden sonra gelmek üzere “teşvik veya” ibaresi ve “esas ve usuller,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Hazine ve” ibaresi ile maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Birinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerde kullanılmak üzere, gerçek ve tüzel kişilerce aynı veya nakdi bağış Bakanlığa ve yerel yönetimlere yapılabilir.”

MADDE 9- 5199 sayılı Kanununun 22 nci maddesinin başlığı “Hayvanat bahçeleri ve doğal yaşam parkları” şeklinde değiştirilmiş, maddenin birinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“Kamu kurum ve kuruluşları, hayvanların etolojisine ve habitatına uygun, serbest dolaşımlarına imkan sağlayan doğal yaşam parkları kurabilir.

Hayvanat bahçeleri ile doğal yaşam parklarının kuruluşu ile çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 10- 5199 sayılı Kanununun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara aşağıdaki idarî para cezaları verilir:

a) 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası idarî para cezası.

b) 5 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülöklere uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına bin Türk Lirası; üçüncü fıkrasına aykırı davranan işletme sahiplerine beşbin Türk Lirası idarî para cezası.

c) 7 nci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı

davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

d) Fiil suç teşkil etmediği takdirde, 8 inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan neslini yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına otuzbeşbin Türk Lirası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

e) 9 uncu maddede ve çıkarılacak yönetmeliklerinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına binikiyüz Türk Lirası; yetkisi olmadığı hâlde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına dörtbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

f) 10 uncu maddenin birinci fıkrasının birinci cümlesine aykırı davrananlara beşyüz Türk Lirası; birinci fıkrasının ikinci cümlesine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; dördüncü fıkrasındaki yükümlülüklerle aykırı davrananlara hayvan başına beşyüz Türk Lirası; beşinci fıkrası uyarınca çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara beşbin Türk Lirası; altıncı fıkrasına aykırı davrananlara üçbin Türk Lirası; sekizinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına bin Türk Lirası idarî para cezası.

g) 11 inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

h) 12 nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına ikibinyüz Türk Lirası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına beşbinikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası.

ı) 13 üncü maddenin ikinci fıkrası hükmüne aykırı davrananlara hayvan başına ikibinikiyüz Türk Lirası; aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi hâlinde hayvan başına beşbinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

j) 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası; (f) ve (l) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına onbirbin Türk Lirası; (d) bendine aykırı davrananlara ikibin Türk Lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına ikibin Türk Lirası idarî para cezası.

k) RTÜK'ün takibi sonucunda 20 nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına maddenin ihlal edildiği her ay için yirmibirbin Türk Lirası idarî para cezası.

l) 21 inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına binbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

m) 22 nci maddede belirtilen yükümlülüğe ve çıkarılacak yönetmelikte belirlenen hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına ikibinbeşyüz Türk Lirası idarî para cezası.

Maddede düzenlenen kabahatlerin veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak veya onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza iki kat artırılarak uygulanır.

Maddede düzenlenen kabahatlere konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

MADDE 11- 5199 sayılı Kanuna 28 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki 28/A maddesi eklenmiştir.

“Suçlar

MADDE 28/A- Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlarla cinsel ilişkide bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla hayvana karşı aynı anda işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Maddede düzenlenen suçların veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan koruma gönüllüsü, hayvan koruma derneği üyeleri, hayvan koruma vakfı üyeleri veya hayvanlara bakmak yahut onları korumakla görevlendirilen kişiler tarafından işlenmesi durumunda verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Sahibi tarafından işlenen suçlar da dahil olmak üzere bu maddede belirtilen suçların işlenmesi halinde soruşturma yapılması Tarım ve Orman Bakanlığının il veya ilçe müdürlükleri tarafından Cumhuriyet başsavcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlıdır. Bu başvuru muhakeme şartı niteliğindedir. Suçüstü halinde ise soruşturma genel hükümlere göre yapılır. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda belirtilen suçların başka bir kişi tarafından sahipli hayvana karşı işlenmesi halinde hayvan sahibinin şikayeti üzerine de soruşturma yapılır.

Maddede düzenlenen suçlara konu olan ve 24 üncü madde uyarınca el konulan kedi ve köpekler ile Bakanlıkça uygun görülen diğer hayvanlar koruma altına alınarak bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.”

MADDE 12- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Belediyelerin sorumluluğu

EK MADDE 1- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yirmibeş bini aşan belediyeler, sahipsiz veya güçten düşmüş ya da tehlike arz eden hayvanların korunması ve bakımının yapılması ile rehabilitasyonunun sağlanması amacıyla hayvan bakımevleri kurar.

Birinci fıkrada belirtilen hayvanlar, ilgili belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür. Hayvan bakımevi kurma zorunluluğu olmayan belediyeler ise sorumluluk alanındaki bu hayvanları en yakın hayvan bakımevine götürür. Rehabilitasyon süreci tamamlanan hayvanların, bakımevine getiren belediye tarafından öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır.

Rehabilitasyon edilmemiş sahipsiz köpekler, belediyelerce hayvan bakımevlerinde veya geçici ünitelerde kısırlaştırılarak veri tabanına kaydedilir. Geçici ünitelerde yapılan kısırlaştırmalar sonrasında, köpekler alındıkları ortama bırakılmadan önce sağlıklarına kavuşmaları için gerekli tedbirler alınır. Bakanlık da bu kapsamdaki köpeklerin kısırlaştırılmasına her türlü yardımda bulunur.”

MADDE 13- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması yasaktır.

Mevcut işletmeler, herhangi bir nedenle eksilen hayvan sayısını tamamlama ya da artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidemez, üretim yapamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkını devredemez. Bu işletmelerin hayvanların etolojisine uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu maddede belirtilen yasaklara aykırı davrananlara hayvan başına yirmibeşbin Türk lirası idarî para cezası verilir.”

MADDE 14- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- 14 üncü maddenin birinci fıkrasının (I) bendi uyarınca, tehlike arz eden hayvanların belirlenmesine ilişkin Bakanlıkça yapılacak düzenleme yürürlüğe konuluncaya kadar; Pitbull Terrier, Japanese Tosa, Dogo Argentino, Fila Brasileiro türlerini veya bunların melezlerini üreten, sahiplenen, sahiplendiren, barındıran, besleyen, takas eden, sergileyen, hediye eden ve bunların ülkemize girişini, satışını ve reklamını yapana hayvan başına onbirbin Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu hayvanlara el konulur ve bu hayvanlar belediyeler tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Birinci fıkra kapsamına giren hayvanları bu madde yürürlüğe girinceye kadar sahiplenmiş olanlardan, maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı aylık süre içinde hayvanlarını kısırlaştırılan ve buna dair belgeyle birlikte Bakanlığa başvurarak veri tabanına kayıt ettirenler hakkında, birinci fıkrada veya 28 inci maddenin birinci fıkrasının (j) bendinde öngörülen idari yaptırım hükümleri uygulanmaz. Kısırlaştırma işlemi için maddenin yürürlüğe girmesinden önce gebe kalmış hayvanların doğum yapması, yavruların dört aylık olması beklenir. Bu hayvanların ölümü halinde Bakanlığa bilgi verilir ve kayıttan düşürülür.

Kısırlaştırılan ve kayıt altına alınan bu hayvanlar kayıt belgesiz, ağızlıksız ve tasmaşız olarak dolaştırılamaz, halkın yoğun olarak bulunduğu yerler ile çocuk oyun alanları ve parklarına sokulamaz. Ağızlık ve tasma zorunluluğu ile halkın yoğun olarak bulunduğu yerlere ve çocuk oyun alanları ve parklarına girme yasağı maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte uygulanmaya başlanır. Bu fıkra hükümlerine aykırı hareket edenlere, onbirbin Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu fıkrada belirtilen yasaklara aykırılığın tekrarı halinde, idari para cezası ile birlikte hayvanlara el konulur ve hayvan, konulabileceği bakımevi bulunan en yakın belediye tarafından hayvan bakımevine götürülür.

Bu madde kapsamında hayvan sahibi olanlar, hayvanlarını en yakın bakımevine bırakabilirler. Bu hayvanların sokağa terki halinde otuzbin Türk Lirası idari para cezası verilir.

Yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevleri, bu madde uyarınca teslim edilen hayvanları kabul etmek zorundadır.

Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yürürlüğe konulur.”

MADDE 15- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- Büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri ve nüfusu yetmişbeş bini aşan belediyeler 31/12/2023, diğer belediyeler ise 31/12/2025 tarihine kadar ek 1 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen hayvan bakımevlerini kurmakla yükümlüdür.

Belediyeler bu madde yürürlüğe girdikten sonra üç yıl süreyle birinci fıkra gereğince hayvan bakımevleri kurmak ve rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek için kesinleşmiş en son bütçe gelirlerinin binde beşi oranında kaynak ayırır. Bu oran büyükşehir belediyelerinde binde üç olarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca ayrılan ödenekler başka bir amaç için kullanılamaz.

Kedi ve köpek sahipleri, hayvanlarını en geç 31/12/2022 tarihine kadar dijital kimliklendirme yöntemleriyle kayıt altına aldırarak zorundadır.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanunun;

a) 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri” ibaresi “Çevre ve Şehircilik” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “usul ve esasları,” ibaresi “usul ve esasları ile burada çalışan personelin niteliğine ilişkin hususlar” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 8 inci maddesinin üçüncü fıkrasında ve 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ve süs” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

c) 9 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve altıncı fıkrasında yer alan “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” şeklinde değiştirilmiştir.

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 151 inci maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17- Bu Kanunun;

- a) 4 üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen hüküm, yayımı tarihinden bir yıl sonra,
  - b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.